

tionem rei iudicata, quæ probat evidenter esse iniquum proficere exceptionem rei iudicatae, ei, contra quem lata est: Tiraquellus de retractu linagier, §. 8. glossa 7. num. 27. Burgos de Paz consilio 33. num. 9. Anton. Gomez in l. 65. Tauri, num. 4. versiculo, Si verò fertur pro reo: & conducunt tradita per Innocent. in cap. 2. num. 2. de in integrum restitutione, Baldum in cap. querelam, num. 28. de electione, Afflictis decisioe 395. num. 7. Oratorum de nobilitate 2. part. 3. princip. cap. 1. n. 10.

14 Sed an per acclamationem, denuntiationem, vel querelam extrajudicalem, jus pascui interrumpatur? difficilius habet explicatus, si quidem etiam libelli oblatio non secuta citatione interruptionem non producit, uti in dict. l. scut, C. de prescriptione 30. ibi: Nec sufficit precibus oblati, &c. Alciatus cons. 369. n. 11. l. sed ut plenius, per argumentum ab speciali, C. annali exceptione, ubi Angelus n. 1. ergo multò minus causatur interruptio ex acclamatione nondum in iudicium deducta.

15 Præterea, quia turbatur per acclamationem, vel notificationem, aut aliam judicalem requisitionem, non tenetur statim nudo adversarij dicto obsecundare; neque simplici pignorantis assertioni accommodare fidem, nec mala fides ex hoc resultat, non ostensis iuribus adversarij, ut docet Abb. in dict. cap. illud, num. 8. & in cap. fin. num. 39. de prescript. Felinus in cap. nihil, num. 6. versiculo Fallit 6. de prescript. Tiraquel. de retractu convention. §. 4. glo. 6. num. 7. & in specie ita includit Coler. de proces. execut. cap. 3. par. 1. n. 102. usque ad numerum. 159.

16 Rursus denuntiatione extrajudiciali non interrumpi, seu violari prescriptionem, nisi denuntiator citet adversarium, aut quid aliud, contra eum exequatur, observant expressè Bart. in dict. l. alienam 23. num. 1. ff. pro tempore. Innocentius in cap. dilecti, num. 3. de majoritate, & obedientia. Balbus ubi supra, 3. parte, 6. princip. n. 18. vers. nunc limitatur prædicta conclusio.

17 Contraria tamen sententia, nempe quòd ex acclamatione, requisitioneve extrajudiciali interruptio causetur, ex eo, primo loco suadet quia omnis res per quascunque causas nasci-

tur, per easdem dissolvitur; & quibus mediis possessio acquiritur, eisdem in oppositum factis, destruitur; ut in l. quemadmodum 8. ff. de acq. possess. l. fere 196. ff. regul. jur. sed in iuribus incorporalibus (quale est jus pascendi) tota possessionis acquisitio consistit in patientia illius, contra quem præscribitur, ut in l. quoties 1. §. servitutum, & in l. quoties, 2. ff. de servitut. Ergo data impatientia illius, de qua per acclamationem, seu requisitionem (quantumvis extrajudicalem) constat, necessario debere interrumpi, vel destrui possessionem, observat Barr. in d. l. naturaliter, colu. fin. versiculo, queritur qualiter interrumpatur; ubi dicit esse textum optimum in capit. auditis, & ibi Innocentius, de prescript. & idem tenet Abb. in dict. cap. illud, colu. penultima, Baldus in l. 2. C. de servitut. notabili 4. ubi ait, talem prescriptionem per quamlibet contradictionem extrajudicalem destrui, & ibi Paulus numer. 5. ubi ampliatur etiam si requisitus, vel extrajudicialiter acclamatus, ab usu vel possessione non desistat; quos sequitur Natta cons. 523. numer. 6. & 7. & cons. 636. à numer. 107. Albenis cons. 222. numer. 13. Et sufficit qualibet contradictio ad declarandum animum, sive verbo, sive facto, l. si ego 11. ff. de public. in rem actione, l. fin. ff. quemadmodum servitutes amittantur.

Secundò suadet hæc opinio, ex c. cum Ecclesia Satrina, de causa possessionis, & propriet. ubi qui fuerant in possessione, per tres vices eligendi Episcopum, admitti denuo cupientes repelluntur, ob unicam contradictionem extrajudicialium, & per eam dicitur ibi interrupta prescriptio, Balbus de prescriptionibus, 6. part. num. 40. quest. 1.

Tertiò & ultimò, maximi ponderis ad acquirendam, & è contrario amittendam possessionem esse has extrajudiciales requisitiones, seu inquietationes, expressè tenent Balbus ubi supra, 4. part. 5. princip. quest. 5. num. 1. part. 5. princip. quest. 5. num. 2. Iaso in l. quominus, num. 31. ff. de fluminibus, Roland. cons. 22. num. 24. lib. 2. Capicius decis. 209. n. 26. Anguis. cons. 59. n. 11.

Sed licet hæc fundamenta non parum urgeant. Prima & opposita sententia

ria, vera & receptior est. Eo tamen grano salis temperanda, & limitanda: quòd si obtentu, & intuitu extrajudicialis acclamationis, probeatur prescribentem pro tunc ab usu, vel possessione cessasse, interrupta profecto videbitur; ut sentiunt Garcia. d. cap. 80. n. 25. & DD. in 3. fundamento adducti. 22 Nec obstat, quòd etiam si continuet possessionem prescribens, adhuc resultat impatientia, & contrarius animus illius, qui contradicit, vel extrajudicialiter verbis inquietat. Quia respondetur, quòd satis videtur consentire, & pari, qui nec factò se opponit possessioni, expellendo armenta prescribentis à pascuo, vel pignorando, & cum possit, suam querelam in iudicium non deducit. Et regulariter denuntiatio extrajudicialis nihil relevat, sed urbanitatis speciem obtinet, l. quidam Hiberus, ff. de servit. urbanor. l. debitores, C. de pignoriibus.

23 Nec quidquam contradicit tex. in d. cap. cum Ecclesia Satrina: procedit namque in iudiciali interruptione, ut omnes Doctores ibi agnoscunt, præcipuè Abb. & Calderinus. Quinimo ipsa litera textus, si bene perpendatur; id suadet ex cujus serie aperte deducitur abutraque parte querelam in iudicium esse deductam super iure eligendi, de quo ibi contendebatur.

24 Unde ex hoc adverte, quòd licet aliqui dixerint, diversam esse, prescriptionem interrumpi, vel prescribentem dormire: ut in primo casu requirant, vel actualem expulsionem, vel iudicalem querelam: in secundo verò sufficere acclamationem, seu extrajudicalem requisitionem: tamen longè falluntur, & à veritate discedunt: quia utroque casu petenda est resolutio ex supradictis; & quando prescriptio dormiat, & non currat tempus; disputant communiter Doctores in cap. extransmissa, de prescript. Balbus in eodem tractatu, de prescriptionibus, 2. part. 6. principalis, Paulus Parisius consil. 92. volumine 8. quos, quando casus continget, super hæc re, consulere poteris.

25 Deinde intellige prædictam doctrinam, quando illi qui extrajudicialiter conqueruntur, & acclamant, sunt pauperes, & miseri homines, vel potentiam prescribentis perhorrescunt, & in iudicium jus suum deducere formi-

dant; tunc enim existimo extrajudiciales acclamationes eorum, ad interrumpendam servitutem, vel pascui prescriptionem sufficere; juxta tradita per Menesium in d. l. 2. num. 37. C. de servit. & aqua: Gregor. in l. 6. tit. 25. par. 4. glo. 2. Guttier. lib. 1. practicarum, 9. 92. Rodriguez de annuis reddit. lib. 1. 9. 15. num. 65. & facit l. 7. tit. 11. lib. 2. nove recop. ibi: Salvo, sino fuere por fuerca, ò por premio: & in l. 6. tit. 2. lib. 4.

Cum autem jus pascui acquiritur posset à privatis, contra privatos, cum titulo, & bona fide, tempore ordinario, & contra communitatem, aut oppidum, 30. vel 40. annis, ut dictum est in c. 18. hujus libri, ad causandam interruptionem, omnia supradicta erunt summè attendenda.

Cæterum, quia quando non adest titulus, regulariter jus pascendi immemoriali tempore (ut ibi diximus) acquiritur; non immeritò dubitari poterit, an talis immemorialis prescriptio, interruptionis legi sit obnoxia, & ejus potestate vincatur. Invenio enim plures, & maximè autoritatis viros arbitrari, nec interruptione civili, nec naturali, prescriptionis jus corrumpere, & violari; ita enim expressè firmant Philippus Corn. cons. 23. lib. 1. num. 5. Oldrad. cons. 254. num. 18. Paul. Paris. cons. 27. num. 84. quos refert Molin. de Hispanorum primogeniis, cap. 6. num. 47. qui eo frequenter per Doctores theoretate relato, & vulgari dictorio ducuntur, videlicet, quòd si ab infinito finitum, demas, quòd remanserit, erit infinitum: unde licet actus contrarius in aliquo tempore, detur, semper remanet quid infinitum.

Sed salva pace tantorum virorum, contrarium verius existimo, ex eo, quòd immemorialis prescriptio illa dicitur, quæ in omni tempore, cujus testes reminiscuntur in ea actum contrarium, non viderunt, nec à Majoribus audiverunt, ut in l. si arbiter, ff. de probationibus, & in l. 1. tit. 15. lib. 4. ordin. & in l. 30. tit. 29. par. 3. & in l. 41. Taur. Si ergo in tempore 40. annorum in quo testes de visu deponere debeant, vel ab eis citra, de auditu majorum, actus contrarius daretur, immemorialis utique non formaretur, ex dictis iuribus; unde interruptione civili, vel naturali, immemorialem destrui necesse est, ut fateamur:

nam & si in tempore anteriori, in quo infinitum supponere possumus, præscriptio niti possit, cum tamen perleges Regias certa sit præscripta forma ad probandam immemoriam in tempore, nempe posteriori, quadragenario de visu; & in anteriori, de auditu; in eo debemus præscriptionem omni obstaculo, & actu prorsus contrario, immunem reddere; alioquin immemoralis corrui: quo argumento, ita firmiter observat Joan. Gar. de nobilitate, glo. 12. numer. 79. & lib. 1. de expensis, cap. 9. num. 34. & pluries in hoc Senatu, ita æstimari vidi, & in hanc partem inclinavit Molina (licet pro contraria à Gar. ubi supra notetur) dict. cap. 6. num. 47. ibi: Illud tamen, quod de interruptione dictum est, procedere non potest in tempore quadraginta annorum, in quo dicta lex 41. Tauri ad immemoralis præscriptionis probationem testes de visu deponentes, præcisè requirit; sique semper practicari solitum est.

28 Ista autem interruptio, sive civilis, sive naturalis, ut destruat præscriptionem, debet causari intra tempora ipsius, antequam compleatur; tunc enim eam enecat (ut communiter aiunt Interpretes) & extinguit, dum est in fieri; ex Abb. in c. ff. de præscript. Balboa, ubi sup. 2. part. 3. part. princip. q. 7. & id importat etymologia hujus verbi *interrumpere*, quod supponit jus nondum quæsitum, & perfectum; & ita actus interruptionis illud operatur, quod præscriptio cesset, & tempus antecedens cum subsequenti conjungi impediatur; Burfat. conf. 217. num. 5. vol. 2. Avend. in capitibus Prætorum, 2. par. c. 30. num. 13. Gutierrez. de jurament. conf. c. 1. 3. par. num. 84. & est necessarium, quod bona fides superveniat, & præscriptio initiatur, & perficiatur de novo; ut tradit ex communi Doctorum Covarr. in Regul. posses. 2. par. §. 12. num. 2. Post completam vero legitimam præscriptionem, & jus perfectum, & causatum, actus interruptionis, de per se, nihil operatur, ut in l. 1. §. fin. ff. de itinere actuque privato, & in l. 2. ff. eodem titu. ibi: Nec enim corrumpi, aut commutari, quod recte factum est, superveniente delicto, potest. Et conducit ratio textus in l. si populus 46. ff. de administrat. tutor. quæ æquiparat usucapionem solutioni, ex qua omnis obligatio civilis, & naturalis

tollitur, ut in §. 1. Institut. quibus modis tollit. oblig. Et quia mala fides superveniens post jus acquisitum, nec jure poli, nec jure fori est considerabilis, ut observat Balbus 2. par. 3. partis princip. quæst. 9. & cum D. Thoma, quodlibeto 12. & 24. Conrado, Scoto, Palud. Majore, Adriano, Joanne de Medina. Dominico de Soto, Florentino, Covarr. tradit Joa. Garfia de nobilitate, glo. 6. num. 5.

Et inde provenit, quod jus causatum, & legitime perfectum, perpetuo durat, & vivit, nisi spatio 30. vel 40. annorum; actus contrarius exerceatur; d. l. sicut in rem, c. de præscript. 30. Nec ex actibus interruptionis, nisi tempore necessario postea subsequente, jus semel causatum extinguetur, Alex. conf. 193. vol. 2. num. 8. & 9. & conf. 133. vol. 5. & 6. Zasius confil. 19. lib. 1. n. 8. & 9. Sylvanus confil. 59. nu. 14. lib. 2. Chassaneus confil. 64. Guido Papæ decis. 487. Joann. Garfia dict. glo. 6. ex num. 25. ubi rem late prosequitur; & num. 32. distinguit inter actus permanentes, & momentaneos, & in istis, subdistinguit inter reiterabiles; ad quem (quia elegantissimè: & summa diligentia, quæstionem expedivit, ne ejus dicta transcribam) te remitto. Id in proposito concludens, quod cum jus pascuis acquisitum fuerit 30. vel 40. annis cum titulo, vel immemoriali præscriptione, actus interruptionis, nisi sequatur idem tempus, jus causatum non destruet, ut tradit Abb. in c. auditis, de præscript. numer. 10. & conf. 94. lib. 2. Philip. Francus in c. cum de beneficio, de præbendis, lib. 6. Ferreus conf. 102. n. .... Balbus 4. part. 4. par. q. 30. à num. 8. Sed fateor, quod difficillimè, aut penè impossibiliter poterit occurrere casus, in quo post causatum jus ex præscriptione immemoriali, vel etiam quadragenaria, possit dari actus interruptionis, & post eum alia ejusdem temporis contraria præscriptio. Sed hæc omnia deservient, ut metiamur præscriptionem post interruptionem, incipientem, quando jus pascui vel pacto, vel sententia, vel concessione, & quolibet alio titulo erat perfectum, & causatum, & interruptio usui opposita est.

Deinde, ut interruptionis caput hoc præcludamus, non possum reticere illius unicum actum sufficere, nec plures

plures desiderari, ut ait Baldus in l. fin. c. de servit. & aqua, in l. unica, 2. lectura, c. de usucapione transformanda; Natta conf. 524. n. 7. & conf. 523. n. 6. & 7. & conf. 136. num. 17. Sylvanus confil. 59. num. 14. Aymon. consilio 134. num. 19. & facit text. in l. 29. titul. 29. par. 3. ibi: *Destajase la ganancia*; & vulgò jactatur, quod plus operatur unicus actus ad interrumpendum, quam mille ad præscribendum, ut in Gloss. verb. *temporaria*; in regula, *nemo, versic. temporaria*, ff. de regulis juris, Innocentius in cap. auditis; de præscriptionibus, num. 11. Abb. numer. 13. & confil. 94. lib. 1. Et interruptionis istius probatio favorabilis est; adeo quod sufficit pro ea, dictum unius testis, cum juramento partis, ut ait Cardinalis conf. 108. peritur quædam sententia; quem sequitur Felinus in cap. illud, de præscriptionibus, num. 12. Balbus ubi supra, dicta 3. parte, 6. partis, quæstione 4. num. ultimo, Padilla in l. si aquam, num. 84. c. de servit. Et quod interruptione facta in possessione, fiat præjudicium quoad proprietatem, expressè deciditur in l. 65. Tauri, ubi omnes Interpretes, Covarr. in dicta regula, possessor, dicto §. 12. n. 8. Azevedo in d. l. 7. tit. 15. lib. 4. Recopil.

32 Testes verò deponentes de contradictione, seu interruptione præferri debent testibus, qui de patientia deponant; ut singulariter tenet Abb. Panormitan. in cap. auditis, de præscript. num. 14. Alexand. conf. 108. In causa, & lite, columna penul. volum. 2. quod est notabile, quia frequenter in probationibus, datur maxima controversia.

33 Hæc autem interruptio non potest causari ex actu nullo, Gloss. in cap. si tuarum 9. verbo, non putantes, de purgatione canonica, ibi: Et est hic argumentum, quod si aliquis vocetur ad extraordinarium iudicem, per hoc quod fit ibi, non interrumpitur præscriptio: ubi allegat in confirmationem, text. in l. si pater tuus, c. ne de statu defuncti, ubi Gloss. verbo, status, prosequitur latè Abbas Panormitanus omnino videndus in d. cap. illud, num. 14. Bald. in auth. offeratur, col. fin. c. de litis contestatione, & in l. edita, c. de edendo. Interruptio verò (ad instar præscriptionis) strictissima est: & quæ solum prodest interrumpenti, l.

intra quatuor, in principio, ff. de diversis, & temporalibus, præscript. l. fin. c. de duobus reis, ubi nocet correi non essent; Gloss. in verbo, innovata, in l. cum notissimi, §. immo, c. de præscrip. 30. vel 40. annor. quod in civili tantum interruptione, non verò in naturali, affirmat Menesius in l. si aquam, num. 83. c. de servit. & aqua. Et utrum per denunciationem factam colono, interrumpatur præscriptio quoad dominium? vide text. in cap. quoniam frequenter, §. quod si super rebus, ut lite non contestata, & in l. 2. c. ubi in rem actio; ubi Baldus.

CAPUT XXII.

An diviso pascuorum jure peti possit, & quomodo faciendum sit.

SUMMARIUM.

- 1 Communio mater est discordiæ, & frequenter plura jurgia solet excitare.
- 2 Diviso pascui, & communitatis dissolutio, an jure peti possit, proponitur disputandum.
- 3 Nullas in communiione perpetua stare cogitur: præsertim si ex ea sibi damnum resultet.
- 4 Communio, seu societas perpetua, libero arbitrio de rebus propriis disponendi opponitur.
- 5 Communionis perpetuæ pactum, vel gratiam, non obligat.
- 6 Lex fin. c. communi divid. & lex 11. tit. 10. part. 5. expendantur.
- 7 Communionis litigia, nullo præstantiori federe, quam divisionis, conquiescunt.
- 8 Jus pascendi individuum est, quoad servitutum? sed quoad commoditatem, divisionem recipit.
- 9 Referuntur Doctores, qui observant communitatem pascui omni tempore separari posse, & divisionem recipere.
- 10 Communitas pascui separari non debet, nec potest peti divisio si jure servitutis fuerit communitas legitime præscripta, vel sententia (quæ transverit in rem judicatam) approbata fuerit.
- 11 Rei judicate autoritas maxima est.
- 12 Pascui divisio faciendum non est, si ex ea damnum grave, vel inæqualitas maxima partibus resultat.
- 13 Pascui divisio quomodo faciendum, &